

**IERARHI
ÎN CORESPONDENȚĂ
CU UN PREOT DE ENORIE
– PREOT DR. AVVA PAUL MIHAIL –**

**Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei**

**DOXOLOGIA
Iași, 2011**

SUMAR

Cronologie Preot Dr. Paul Mihail	I
Notă asupra ediției	7
Î.P.F. Patriarh Justinian	9
Î.P.F. Patriarh Teoctist	39
Î.P.S. Mitropolit Antonie	62
Î.P.S. Mitropolit Nestor	178
Î.P.S. Arhiepiscop Antim	298
Anexe	321

Notă asupra ediției

La 13 aprilie 1946 preotul Paul Mihail, aflat în refugiu la Râmnicu Vâlcea, îmbisericit la Biserica „Buna Vestire” (Maica Domnului), era anunțat de P.S. Episcop Vicar al Mitropoliei Moldovei, Justinian Marina, că este numit la Biserica „Sfântul Haralambie” din Iași. Este misiva de început a corespondenței unor ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române cu un preot de enorie, inedită și insolită în câmpul literaturii epistolare românești.

Scrisorile reprezintă o imagine nemijlocită a relațiilor dintre oamenii de cultură și, în măsura în care se detașează de stereotipurile inerente genului epistolar, ele sunt mărturii ale timpului lor.

În perspectiva istoriei mentalităților, corespondența particulară a unor personalități publice – cum a fost încă din anii primei tinereți Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist (Episcop-Vicar, Rector al Institutului Teologic, Episcop al Aradului, Mitropolit al Olteniei și Mitropolit al Moldovei și Sucevei), ca și ceilalți ierarhi din acest volum – este cu atât mai semnificativă cu cât este urmarea unor legături sufletești. Corespondența se face ecoul propriilor preocupări cultural-istorice sau a receptării unor programe culturale și reprezintă dovada încurajării de către înalții prelați a muncii intelectuale a preoților și a altor colaboratori.

Rândurile pe care Prea Fericiții Patriarhi Justinian și Teoctist le-au scris *manu proprio* sau cele ce le-au fost adresate de-a lungul a peste patru decenii de preotul Paul Mihail sunt acea dovadă care completează *de visu* istoria colaborării unor Înalți Prelați cu cărturarii – slujitori ai Bisericii. Binecuvântarea și acordarea titlului onorific de „avva” a fost considerată de preotul Paul Mihail „suprema distincție pentru activitatea pastorală și cercetarea științifică”. Manifestările de apreciere de-a lungul a două-trei decenii din partea I.P.S. Mitropoliți Antonie și Nestor vădesc semne ale prieteniei cărturărești

dintr-o parte și a unei admirații totale din partea preotului către ierarhii săi.

Generozitatea privind Biserica din Basarabia (sprijinirea tinerilor veniți la studii teologice în România, înzestrarea cu cărți și odoare a bisericilor de acolo, ca și a școlilor ce se înființau după revenirea la grafia cu litere latine, precum și contribuția la repararea și zidirea unor noi biserici), cunoscută din acte oficiale și din memoria zecilor de preoți din ramura de răsărit a Patriei care au fost binecuvântați și dăruiți, este mărturisită și de rezoluțiile pozitive la scrisorile din aprilie și octombrie 1989 ale Î.P.F. Teoctist.

Omagiu de cinstire, corespondența ierarhilor cu Paul Mihail este lipsită de „festivism”, dar este plină de duhul dragostei întru Hristos și pentru slujirea Bisericii Sale și a culturii române.

Textele scrisorilor, depuse la „Fondul Paul Mihail” de la Arhivele Naționale, Filiala Iași, sunt reproduse conform normelor științifice de transcriere, respectându-se întru totul ortografia și punctuația autorilor. Comentariile editoarei au fost marcate cu paranteze dreptunghiulare.

Dr. Zamfira Mihail

Î.P.F. PATRIARH JUSTINIAN MARINA

22 februarie 1901 – 26 martie 1977

1. [Telegramă]

6.IV.1946 – Iași

Preot Paul Mihail, Avram Iancu 3, Rm. Vâlcea

Dacă până la ședința Consiliului de la 10 aprilie nu sosește decizia de încadrare, parohia sf. Haralambie va fi ocupată¹.

p. Mitropolit, Justinian

[autograf P.M.]: Decizia de încadrare 16862 din 1 apr. 1946 M[onitorul] Ofic[ial]; De la M[inisterul] Cult[elor] 16825

2. [mai] 1947

Părinte Paule,

Vino după sf. liturghie până la mine. Ia și broșura cu istoricul legăturilor dintre Bis[erica] Ort[odoxă] Rom[ână] și cea Rusă².

Cu arhierești binecuvântări,

Justinian

¹ Preotul Paul Mihail a fost numit la Biserica „Sf. Haralambie” din Iași, apoi mutat, la 13 noiembrie 1946, prin Ordinul Mitropoliei Moldovei și Sucevei, la Biserica Banu din orașul Iași, la care a slujit până la pensionare, 1 ianuarie 1980.

² Paul Mihail(ovici), *Legături culturale bisericesti dintre romani și ruși în sec. XV-XX*, Chișinău, 1932. Mesajul, nedatat, a fost scris probabil în perioada de pregătire a primirii vizitei I.P.F. Alexei, Patriarhul Moscovei și a Întregii Rusii, care a avut loc la Iași la 11 iunie 1947. Preotul dr. Paul Mihail a fost ghid și translator oficial în timpul vizitării de către delegația oficială rusă a bisericilor „Sfinții Trei Ierarhi”, „Sfântul Nicolae Domnesc” și Golia din Iași. Mesajul în manuscris la p. 323, secțiunea ANEXE.

3. PATRIARHIA ROMÂNĂ
Cabinetul Î.P.S. Patriarh
Nr. 89/949
București, 25 ianuarie 1949

P.C. Sale
P.C. Preot Profesor P. Mihail
Biserica Banu, Iași

Din încredințarea Înalt Prea Sfințitului Patriarh Justinian, am onoarea a vă transmite înaltele Sale mulțumiri și patriarhicești binecuvântări, pentru cele două broșuri trimise I.P.S. Sale despre viața și opera cronicarului Ioan Neculce³.

Secretarul Î.P.S. Sale Patriarhului Justinian

4. Părintelui Paul Mihail
Biserica Banu, Iași

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
Vă mulțumește pentru felicitări și urează an fericit cu pace și belșug.

17.I.1951

5. [Concept] 13 iunie 1951

Înalt Prea Fericite Stăpâne,

La 16 mai 1952, se împlinesc 60 ani de la moartea marelui ierarh și academician al Patriei noastre, episcopul Melhisedec Ștefănescu.

³ Paul Mihail, *Cronica lui Ion Neculce, în copie din 1781*, Iași, 1948 și, *idem*, *Documente și zapise moldovenesti de la Constantinopol (1608-1806)*, Iași, 1948.

Cu smerenie supun Înaltei aprecieri a Înalt Prea Fericirii Voastre, ca această dată să fie comemorată, printre altele, și de tipărirea de către Sf. Patriarhie a unui volum conținând circa 100 scrisori de la el și către el.

Legăturile sale cu marea biserică rusă, cu personalitățile bisericesti și civile din țară, precum și scoaterea de noi izvoare privind viața bisericească a timpului său, ar fi contribuția acelui volum.

Subsemnatul lucrând la orânduirea și clasificarea arhivei sale, adusă la Biblioteca Centrală a Universității din Iași, având însărcinarea Î.P. Fericirii Voastre, mi-aș lua îndatorirea de a prezenta Î.P. Fericirii Voastre manuscriptul scrisorilor până la 15 ianuarie 1952.

Prin tipărirea volumului, se va aduce o contribuție reală la cunoașterea vieții strălucitului ierarh, care nu are încă în literatura istorică bisericească – în afară de teza de licență – nici o monografie.

Sunt al Î.P.F. Voastre supus rugător, preot Paul Mihail

6. SFÂNTA EPISCOPIE A ROMANULUI ȘI HUȘILOR

Nr. 6494 din 2 iulie 1951

P.C. Preot Paul Mihail
Parohia bisericii Banu, Iași

Motivați de adresa Sf. Patriarhii nr. 1040/951, vi se face cunoscut că în ședința Centrului Eparhial din 27.VI.1951 s-a hotărât ca Sf. Episcopie a Romanului și Hușilor să-și ia asupra sa cheltuielile de tipărire a unui volum comemorativ în amintirea împlinirii a 60 ani de la moartea P.S. Episcop Melhisedec Ștefănescu.

În consecință, întrucât P.C. Voastre v'ăți luat obligația față de Înalt Prea Sfințitul Patriarh de a aduna materialul necesar într'un manuscris, vă invităm a vă deplasa la această Sf. Episcopie pentru ca de comun acord să stabilim măsurile ce urmează să le luăm în vederea tipăririi acestui volum comemorativ în bune condițiuni.

EPISCOP

Consilier Administrativ

7. PATRIARHIA ROMÂNĂ
Cabinetul I.P.S. Patriarh
București, 19 iunie 1952

P.C. Preot Paul Mihail
Biserica Banu, Iași

Mulțumiri pentru felicitări.

Patriarh Justinian

8. PATRIARHIA ROMÂNĂ
Cabinetul I.P.S. Patriarh
290
6 iunie 1953

Prea Cucernice Părinte,

Înalt Prea Sfântul Patriarh Justinian vă mulțumește călduros pentru alesele sentimente de dragoste și devotament exprimate la popasul sărbătoreasc al împlinirii celor cinci ani de activitate ca Întâistătător al Sfintei noastre Biserici și vă trimite patriarhicești binecuvântări.

Din încredințarea I.P.S. Patriarh,

Secretar,

9. P.C. Preot Paul Mihail
Biserica Banu, Iași

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
Cu mulțumiri și patriarhicești binecuvântări. 1955

10. [Concept] 17 oct. 1956

Înalt Prea Fericite Părinte Patriarh,

Literatura istorică bisericească a Patriei este foarte săracă în corespondență și amintiri despre ierarhii bisericii. Cu deosebire aceasta se referă la marile personalități, care cu știința, curajul și jertfa lor au condus corabia bisericii în vremurile de mari răspântii și răspundere. De la fetele bisericești care au luat parte la actul unirii de la 1859, de la cei care au luptat pentru Legea organică a Sinodului, de la cei care au ținut trează ideea ecumenicității, nu se află nimic tipărit.

Iar în aceeași epocă, în biserica rusă se află tipărite rezoluțiile și scrisorile marelui Mitropolit Filaret Drozdov, în biserica bulgară corespondența exarhului Antim, iar în biserica sârbă din arhiva mitropolitului Mihail.

Urmând îndemnul Prea Fericirii Voastre, am adunat cu truda anilor: 153 scrisori inedite de la episcopul Melchisedec, dintre anii 1859-1892, referitoare la viața și activitatea Bisericii Române.

În ele se găsesc idei intime, acțiuni cu răsunet, știință teologică, păreri despre oameni mari și legături cu celelalte ramuri ale bisericii ortodoxe. De un deosebit interes sunt relațiile dintre ierarhi, călătoriile la mănăstiri, grija pentru promovarea vieții creștine, tipăriturile și educarea tinerilor teologi la Chiev.

Din cele 153 scrisori, un număr mare de scrisori sunt personale ale episcopului Melchisedec adresate marilor personalități: Heliade Rădulescu, Alex. Ioan Cuza, Al. Xenopol, Academia Română, mitropolitul Calinic al Moldovei, Mitropolitul Iosif Gheorghian, episcopul Isaia Dioclias, Dionisie al Buzăului, Silvestru Bălănescu, dr. Vasile Beron din Bulgaria, compozitorul Musicescu etc.

Considerând că această corespondență aduce o contribuție din epoca Unirii, a instituirii Sinodului român precum și a ostenelelor administrative ale episcopului Melchisedec și cărturărești,

Cu profund respect vin a vă depune la picioarele Prea Fericirii Voastre manuscrisul acestor scrisori, însoțit de introducere, note explicative și index, cu rugămintea să binevoiți a dispune tipărirea lor ca documentar pe lângă publicațiile teologice.

Correspondența tipărită va fi un inel de legătură între luptătorii pentru propășire din trecut și generația actuală, apreciind Prea Fericirea Voastră numărul exemplarelor imprimate. Adaog că nu doresc nici o răsplată de pe urma tipăririi, fiindu-mi destulă plată că Dumnezeu m-a ținut sănătos și Prea Fericirea Voastră m-ați ocrotit.

Sunt al Înalt Prea Fericirii Voastre stăruitor rugător și profund recunoscător,

Preot Paul Mihail

II. PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinetul Patriarhului

Nr. 966/1956

Prea Cucernicieii Sale,
Prea Cucernicului Preot Paul Mihail
Str. Banu nr. 9, Iași

Astăzi Hristos în Betlem se naște din Fecioara; astăzi „Cel fără de început se începe și Cuvântul se întrupează. Puterile cerurilor se bucură și pământul cu oamenii se veselește. Magii aduc daruri, păstorii minunea vestesc, iar noi neîncetat strigăm: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire!” (Din cântările de la Nașterea Domnului).

Cu prilejul Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului, vă împărtășim arhieresti binecuvântări și doriri de bine, iar pentru Noul an rugăm pe Bunul Dumnezeu să reverse asupra voastră darurile Sale cele bogate, ca în pace și liniște să agonisiți fapte bune în comoara cea nepieritoare din ceruri.

Justinian, Patriarhul României

14.I.1957

12. PATRIARHIA ROMÂNĂ
ADMINISTRAȚIA PATRIARHALĂ
Serviciul de Editură
Nr. 539
București, 19 ian. 1957

Către

P.C.Pr. Paul Mihail
Biserica Banu, Iași

La scrisoarea P.C. Voastre din 17 octombrie 1956, avem onoarea a vă comunica următoarele:

1. Corespondența episcopului Melchisedec reprezintă un material care – în principiu – merită să fie dat publicității. Programarea tipăririi acestor scrisori este însă condiționată de cuprinsul lor.

2. În consecință, vă rugăm să ne trimiteti manuscrisul, urmând ca numai după cunoașterea scrisorilor de către redacția noastră să vă putem comunica în ce măsură vor putea fi publicate.

3. În ce privește remunerația ostanelilor P.C. Voastre, ne îngăduim să precizăm că după publicare veți primi drepturile bănești, potrivit prevederilor legii care reglementează raporturile dintre autori și edituri.

Din încredințarea P.F. Patriarh.

Director

Secretar de redacție
Cerna Rădulescu

13. Telegramă

Preotului Paul Mihail,
str. Banu nr. 9, Iași

Cu dragoste părintească vă mulțumesc pentru felicitările exprimate la zece ani de slujire patriarhicească.

Justinian, patriarhul României

14. PATRIARHUL ROMÂNIEI

Nr. 952/1958

Familiei Preot Paul Mihail din orașul Iași
Str. Banu nr. 9

„Fecioara astăzi, pe cel mai presus de fire naște și pământul peștera celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc și magii cu steaua călătoresc, că pentru noi s-a născut prunc tânăr, Dumnezeu Cel mai înainte de veci”.

Mulțumiri pentru felicitări.

Anul 1959 cu pace, sănătate și fericite înfăptuiri.

Justinian, Patriarhul României

15. PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinetul Patriarhului

Nr. 207

București, 5 martie 1960

Prea Cucerniciei Sale,
Prea Cucernicului Părinte Paul Mihail,
Str. Banu nr. 9, Iași

Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian s-a bucurat de amintirea plăcută ce păstrați despre primirea în audiență, cu prilejul prezentării manuscrisului documentat asupra Episcopului Melchisedec.

Prea Fericirea Sa a apreciat în adevăr munca plină de râvnă, depusă de Prea Cucernicia Voastră, pentru punerea în adevărata lumină a manuscrisului prezentat și de aceea a și aprobat să fie publicat în revista „Biserica Ortodoxă Română”, nr.5-6 / 1959⁴.

Ne bucurăm și noi cu toții de acest frumos rezultat al muncii unui coleg preot și vă felicităm din toată inima, dorindu-vă sănătate,

⁴ Cf. Paul Mihail, *Din corespondența episcopului Melchisedec*, în „Biserica Ortodoxă Română”, 1959, nr. 5-6, pp. 493-613.

putere de muncă și ani mulți, ca să puteți aduce și alte prețioase contribuții la cunoașterea justă a trecutului Bisericii Ortodoxe Române și a ierarhilor săi.

Cabinetul Prea Fericirii Sale Părintelui
Patriarh Justinian,

Secretar

16. [Concept] [1960]
Î.P.S. Părinte Patriarh,

Cu adâncă smerenie, depun la apostoleștile voastre picioare mulțumiri recunoscătoare pentru tipărirea articolului document: *Din corespondența episcopului Melchisedec* apărut în nr. 5-6/1959 al revistei „Biserica Ortodoxă Română”, sosită acum pe la parohii.

Gestul Înalt Prea Fericirii Voastre de a aproba tipărirea unei părți din corespondența episcopului Melchisedec în Revista Patriarhiei arată sentimentul de prețuire ce-l acordați unui înaintaș al bisericii române.

Prea Fericirea Voastră, deschizător de drumuri pe ogorul bisericii ortodoxe române, sprijinitorul artelor și literelor, Î.P. Fericirea Voastră nu va lăsa nepublicată și corespondența rusească a episcopului Melchisedec cu Academiiile Teologice, cu ierarhi, teologi și personalități de seamă. Tocmai această parte a activității episcopului Melchisedec a rămas necunoscută până în zilele noastre, deși despre ea mereu s-a amintit la festivități.

De va fi voia înalt Prea Fericirii Voastre, în lunile următoare mă voi prezenta ca să vedeți manuscrisul⁵.

Reînnoindu-Vă recunoștința și devotamentul meu și mulțumindu-Vă pentru articolul tipărit, sărutându-Vă dreapta sfințitoare, sunt al Înalt Prea Fericirii Voastre supus fiu duhovnicesc, preot Paul Mihail.

⁵ Lucrarea Paul Mihail, *Legăturile culturale bisericesti ale episcopului Melchisedec cu Rusia. Corespondența sa din anii 1849-1892* a fost tipărită în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, 1961, nr. 3-4, pp. 261-296.

17.Nr. 646/1961

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail,
Biserica Banu, Iași

Calde mulțumiri pentru felicitări și părintești binecuvântări.

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

6 iunie 1961

18. PATRIARHUL ROMÂNIEI

Nr. 1201/1962

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail,
Str. Banu nr. 9, Iași

Astăzi Hristos se naște în Betleem din Fecioară; astăzi Cel fără de început se începe și Cuvântul Se întrupează; puterile cerurilor se bucură și pământul, cu oamenii, se veselește; magii aduc daruri; păstorii vestesc minunea; iar noi neîncetat strigăm: slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire! (Din Laudele Crăciunului)

Cu nădejdea că „pacea lui Dumnezeu, care covârșește toată mintea, va păzi inimile voastre și cugetele voastre în Hristos Iisus”, – vă mulțumesc pentru urările trimise și doresc ca Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului și Anul Nou să vă aducă pace, sănătate și mulțumire deplină, iar Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni!

Justinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

19. [Concept] 11 decembrie 1963

Înalt Prea Fericite Părinte Patriarh Justinian
al Bisericii Ortodoxe Române

În Revistele Teologice ale Patriarhiei Române apar lunar și trimestrial dări de seamă și recenzii asupra Revistelor bisericești din U.R.S.S., Grecia, Cehoslovacia, Polonia, Germania etc.

În ultimii ani în Revistele Patriarhiei Române nu s-au publicat mențiuni despre cele 2 reviste ale Patriarhiei Bulgare, care apar la Sofia: „Търковен Vestnik” și „Духовна Кultura”.

Pentru a împlini lipsa, cu adâncă smerenie Vă rog să binevoiti a mă considera unul dintre candidatii care-mi iau îndatorirea de a prezenta trimestrial 2 pagini cu dare de seamă sau notă bibliografică asupra revistelor Patriarhiei Bulgare.

Sunt al Înalt Prea Fericirii Voastre supus fiu duhovnicesc
Preot Paul Mihail de la biserica Banu, Iași

20. PATRIARHUL ROMÂNIEI
Nr. 1283/1963

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail
Str. Banu nr. 9, orașul Iași

Astăzi Hristos se naște în Betleem din Fecioară; astăzi Cel fără de început se începe și Cuvântul Se întrupează; puterile cerurilor se bucură și pământul, cu oamenii, se veselește; magii aduc daruri; păstorii vestesc minunea; iar noi neîncetat strigăm: slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire! (Din laudele Crăciunului)

Cu nădejdea că „pacea lui Dumnezeu, care covârșește toată mintea, va păzi inimile voastre și cugetele voastre în Hristos Iisus”, – vă mulțumesc pentru urările trimise și doresc ca Sfintele Sărbători ale

Nașterii Domnului și Anul Nou să vă aducă pace, sănătate și mulțumire deplină, iar Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni!

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

21. [Concept] 6 martie 1964, Iași

Prea Fericite Părinte Patriarh Justinian,

Cu ordinul nr. 15473 din 16 decembrie 1963, serviciul Redacția Revistelor, am fost însărcinat să prezint trimestrial recenzii asupra revistelor Patriarhiei Bulgare.

Neputând face abonament prin poșta română, ca să-mi procur cele 2 reviste ale Patriarhiei Bulgare: „Тerkoven Vestnik” și „Duhovna Kultura”, cu adâncă smerenie, Vă rog să binevoiti a dispune ca de la Biblioteca Patriarhală, să-mi fie împrumutate spre folosire revistele Patriarhiei Bulgare, pe timp limitat, după care mă oblig a le restitui.

Sunt al Prea Fericirii Voastre supus fiu duhovnicesc,
preot Paul Mihail de la biserica Banu

22. [Concept] 7 iulie 1964, Iași

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Îndemnul făcut de Prea Fericirea Voastră de a se tipări din corespondența episcopului Melchisedec în „Biserica Ortodoxă Român”, nr. 5-6/1959, p. 493-612 a găsit răsunset puternic în studiile cercetătorilor trecutului cultural, ale prof. N. Georgescu-Tistu, prof. N. Grigoraș, prof. Grigorie Botez etc. care găsesc cuvinte publice de apreciere a gestului făcut de Prea Fericirea Voastră. Pe baza corespondenței publicate de mine se dau la iveală alte laturi ale activității episcopului

Melchisedec, cum este studiul recent tipărit în „Biserica Ortodoxă Română”, în nr. 11-12/1963, p. 1146-1203 de N. Georgescu-Tistu.

Pe această cale, cu smerenie supun rugămintea mea dacă Prea Fericirea Voastră dorește să susțină în continuare tipărirea din corespondența episcopului Melchisedec risipită prin depozite și arhive.

În cazul afirmativ subsemnatul mă angajez să prezint pentru anul viitor un lot de circa 123 scrisori originale și concepte spre tipărire.

Sunt al Prea Fericirii Voastre supus preot Paul Mihail

23. [Concept] 6 decembrie 1964

Prea Fericite Părinte Patriarh Justinian,

Alăturata lucrare a mea: *Leastvița (Scara raiului), traducerea lui Varlaam de la Secu într-o nouă redacție*, în 26 pagini dactilografiate a fost citită de specialiști în slavistică (C.I. Chițimia și G. Mihăilă) și în literatură română (Dan Simonescu).

Conf. univ. dr. Al. Piru, șeful catedrei de istoria literaturii române vechi de la Universitatea din București, în referatul autograf din 26 noiembrie 1964 ce-l prezintă, atestă că: „Studiul părintelui Paul Mihail redactat ireproșabil din punct de vedere al normelor științifice în vigoare, ca de altfel și ale lucrării ale domniei sale, scrise cu mare râvnă și dragoste față de trecutul culturii românești, merită să fie publicat de îndată, ca un studiu de prestigiu, spre progresul cercetării științifice de acest fel din țara noastră”.

Cu smerenie Vă rog să binevoiți a aprecia dacă lucrarea mea merită să vadă lumina tiparului în revista „Biserica Ortodoxă Română” și a dispune tipărirea ei într-unul din numerele viitoare⁶.

Sunt al prea Fericirii Voastre supus fiu duhovnicesc,
Preot Paul Mihail de la biserica Banu din Iași

⁶ Studiul Paul Mihail, *Leastvița (Scara raiului), traducerea lui Varlaam de la Secu într-o nouă redacție*, a apărut în revista „Biserica Ortodoxă Română”, 1964, nr. 11-12, pp. 1069-1084.

24. [Concept] 14 aprilie 1965

Prea Fericite Părinte Patriarh Justinian
al Bisericii Ortodoxe Române,

Cu smerenie, subsemnatul preot Paul Mihail din Iași Vă roagă să binevoiți a aproba cu împrumut pe 2 săptămâni, consultarea ultimelor numere ale „Revistei Patriarhiei Ortodoxe Sârbe”, venite la Patriarhia Română.

Consultarea urmărește răsunetul avut cu prilejul aniversării a 600 ani de la nașterea Mitropolitului Grigorie Țamblac, fost presviter al Bisericii din Moldova, sărbătorit în biserica sârbă și bulgară.

Sunt al Prea Fericirii Voastre supus
și recunoscător fiu duhovnicesc,
Preot Paul Mihail
Str. Banu 9, Iași

25. PATRIARHIA ROMÂNĂ
Cabinetul I.P.S. Patriarh
Nr. 557/1965

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail,
Str. Banu nr.9, orașul Iași

Justinian, Patriarhul României vă mulțumește pentru urările exprimate la aniversarea întronizării și vă împărtășește părintești binecuvântări.

6 iunie 1965

26. PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinetul Patriarhului
Nr. 1194/1965

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail
Str. Banu 9, orașul Iași

Mulțumindu-vă pentru urările trimise cu prilejul Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului, doresc ca Anul Nou să vă aducă sănătate și mulțumire deplină, iar Dumnezeu Cel Atotputernic să vă binecuvânteze cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni și să dăruiască lumii „pe pământ pace și între oameni bunăvoie”.

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

27. PATRIARHUL ROMÂNIEI

Nr. 655/1966

Prea Cucerniciei Sale,
Părintelui Paul Mihail
Str. Banu nr. 9, orașul Iași

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, vă mulțumește călduros pentru urările adresate cu prilejul aniversării întronizării și vă împărtășește părintești binecuvântări.

6 iunie 1966

28. [Concept] octombrie 1966

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Articolul de interes național: *Contribuții la bibliografia românească veche*, inclus în sumarul nr. 3-4/ 1966 al revistei „Biserica Ortodoxă

Română”, n-a obținut aprobarea Direcției Presei, întrucât menționa localități de peste hotare.

Cu smerenie, Vă rog să binevoiți a dispune ca exemplarul întors de la Direcția Presei, la redacția revistei, să-mi fie restituit, deoarece îmi aparține ca muncă științifică și drept de autor.

N-am făcut o copie în plus la prezentarea articolului redacției revistei, întrucât aveam certitudinea că va fi publicat, după ce obținusem și avizul Serviciului de sesizări al Academiei R.S.Române.

Al Prea Fericirii Voastre supus și recunoscător fiu duhovnicesc,
Preot Paul Mihail

29.[Concept] 18 octombrie 1966

[Adresantul nu este menționat, presupunem că este F. Gobjilă,
Inspector general de la Departamentul Cultelor]

Astăzi am primit aprobarea pentru reparația exterioară a Bisericii Banu. Vă mulțumesc călduros pentru contribuția adusă la obținerea acestei autorizații.

Acum, vă rog să mă ajutați în altă problemă, grea pentru mine. Articolul științific *Contribuții la bibliografia românească veche până la 1830*, cu 59 fișe inedite din depozitele și arhivele din R.S.S. Moldovenească, culese înainte de război, a fost predat revistei „Biserica Ortodoxă Română”.

Pentru a-l prezenta revistei am avut și avizul unui Serviciu de sesizări al Academiei R.S.R., care mi-a indicat, într-o adresă oficială, că va putea fi publicat după avizul Direcției Presei.

Or, după un an de la predare, revista B.O.R. îmi răspunde că articolul nu a primit viza necesară și, mai ales, că cele trei exemplare au fost reținute.

Vă rog, indicați-mi cui să mă adresez ca să pot obține măcar una dintre copii, care-mi aparține ca muncă științifică și drept de autor.

Ne rugăm ca să ajungem să vedem și a doua aniversare a altor 20 ani în Patria Unită și Biserica împlinită.

Preot Paul Mihail

33. PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinetul Patriarhului
Nr. 722/1968

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail
Str. Ionescu nr. 4, orașul Iași

Simțămintele mărturisite și urările adresate mie, la împlinirea a 20 de ani de slujire patriarhală, mi-au umplut sufletul de bucurie, dându-mi încredințarea de mare preț că lucrarea Bisericii noastre strămoșești este unanim îmbrățișată și cu devoțiune sprijinită de credincioșii săi.

De aceea, mulțumindu-vă din inimă, vă binecuvântează cu binecuvântarea Sfântului Apostol Pavel: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărțășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți”. Amin!

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

6 iunie 1968

34. PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinetul Patriarhului
Nr. 692/1969

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail
Str. Ionescu nr. 4, orașul Iași

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, vă mulțumește din toată inima pentru urările exprimate, vă dorește împliniri fericite

în muncă și în viață și vă binecuvântează cu dragoste părintească în Mântuitorul Hristos Cel preamărit.

6 iunie 1969

35. PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinetul Patriarhului
Nr. 668/1970

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail
Str. Ionescu nr. 4, orașul Iași

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Mișcat de bunele urări exprimate cu prilejul celei de a 22-a aniversări a întronizării Sale ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, vă mulțumește călduros și vă împărtășește părintești binecuvântări.

6 iunie 1970

36. PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cabinetul Patriarhului
Nr. 1392/1970

Prea Cucernicului Preot Paul Mihail
Str. Ionescu nr. 4, Iași

„Astăzi naște Fecioara pe Făcătorul a toate; peștera aduce Edenul și steaua arată pe Hristos, Soarele celor din întuneric; cu daruri magii s-au închinat, fiind luminați prin credință și păstorii au văzut minunea, îngerii cântând și zicând:

Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!”

(Stihira gls. 3, de la Stihovna Vecerniei Crăciunului)

Vă mulțumesc din toată inima pentru tradiționalele urări, pe care mi le-ați adresat cu prilejul Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului.

La rândul meu, cu dragoste părintească vă doresc să prăznuiți cu bucurie duhovnicească și sănătate deplină venirea Fiului lui Dumnezeu în lume; iar în Noul An să aveți parte de viață pașnică și Domnul Cel Întrupat să vă împlinească rugăciunile și dorințele, să vă cerceteze cu milă și cu îndurări, să vă răsplătească cu roade îmbelșugate munca și toate strădaniile și să dăruiască lumii întregi pacea Sa cea dreaptă și adânc stătătoare.

Cu patriarhicești binecuvântări,
Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

37. [Concept] Iași, 13 aprilie 1971

Prea Fericite Părinte Justinian, Patriarhul României,

Astăzi, la împlinirea a 25 de ani de când, cu ordinul nr. 4789 din 13 aprilie 1946 Prea Fericirea Voastră, în calitate pe atunci de Mitropolit al Moldovei și Sucevei, ați binevoit a mă încadra ca preot la biserica Sf. Haralambie din orașul Iași,

Cu smerenie Vă exprim profunda recunoștință și respectuoase mulțumiri pentru arhipăstorescul ajutor acordat după un refugiu de ani îndelungați.

Activitatea mea pastorală și științifică culturală dezvoltată în sfertul de secol ce a trecut sunt urmarea acestui act care se adaugă viziunii și înțelepciunii Prea Fericirii Voastre.

Împreună cu familia mea Vă sărutăm dreapta sfințitoare, Vă urăm sănătate și Vă rămânem devotați.

Preot dr. Paul Mihail
Presvitera Eugenia Mihail
Fiica Zamfira Mihail, cercetătoare științifică